

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

la „Tel. Rom.” într-una cu suplimentul „Fôia Pedagogică”
Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Corespondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

România

și

chestiunea ardeleană.

(†) Am reprodus în numărul trecut al fôiei noastre o corespondență a diarului „Alkotmány” din Budapesta datată din Bucuresci, 10 l. c. st. n., și am făcut promisiunea de a ne ocupa și noi cu această corespondență plină de tendențiositate și insinuări nemotivate la adresa noastră a tuturor Românilor față de Maghiari. Venim deci acum prin câteva cuvinte a ne achita de această promisiune, deși obiectul discuțiunii n'ar mărta să ne ocupăm cu el, nefiind acela nici serios, nici de bună credință.

Impregiurările însă între cari trăim nu ne permite a tăce nici chiar în astfel de casuri mai puțin serioase, când ni-se impută tendențele dușmănoase față de chiar concetățeni ai nostri, cu vedit de a ne discredită înaintea străinătății, numai ca cei-ce ne fac astfel de imputări nemotivate să ne pôtă persecuta și astfel străinătatea fiind rău informată despre tendențele noastre culturale-naționale să-i lasă în dragă voie a-și ajunge scopurile lor pe contul nostru cultural și național.

Am șis, impregiurările între cari trăim nu ne permit a tăce nici chiar în astfel de casuri mai puțin serioase; căci cine va lua în eeries astfel de insinuțiuni, că noi Români fie cei din regat, fie cei de aici, barem ar cugeta serios între impregiurările politice europene de ađi la crearea unei „Dacii moderne” alias: „Daco Români”, cum le place compatrioților nostri maghiari a numi acea fantomă, cu care meru cêrcă a spăria străinătatea, dar mai cu sêmă ei înșiși pe sine, numai și numai ca să ni-se pună pedeci din tôte părțile, ca să nu putem ajunge la drepturile noastre naționale legitime? Nici un om cu mintea sănătôsă și cu inima drêptă.

Suntem noi Români din țerile corônei Sântului Ștefan atât de numeroși, ori atât de tari, ca resculându-ne am pûtă rumpe din acest stat părțile locuite de noi și cu ele dimpreună să ne incorporăm la vecinul regat român? Dispunem noi barem peste un singur om din armată? Avem noi o astfel de organizațiune politică, care să ne pôtă conduce la ajungerea acestui scop, ce fără motive serioase ni se impută? Au nu vede tôte lumea starea politică deplorabilă la care am ajuns din cauza neînțelegerilor dintre conducătorii nostri politici? Cum am putea și visa numai despre un astfel de ideal, drept dicend sublim pentru noi, când nici pentru ajungerea unor scopuri naționale mai mici nu ne putem înțelege împreună din cauza demagogiei pe carea unii dintre pretinșii conducători politici ai nostri atât de unilateral și într'un mod atât de greșit o au desvoltat!

Noi nu dispunem nici preste sângele, nici preste averea noastră în acest stat ca să le putem întrebuița în măsura recerută și cuviinciosă pentru ajungerea scopurilor noastre nici barem culturale, necum și politice, ca români. Intre astfel de impregiurări, e posibilă și numai visarea după crearea unei mari Daco-Români? Nu,

nici decum. Cel din temniță și legat în fere anevoie se visază liber și fericit.

Dar să vedem pot visa ôre măcar cei din România după o astfel de Dacie Modernă, mare, după o Daco-Românie, după cum li se impută acum mai cu insistență lor că visază, după ce după multe vărsări de sânge și lupte diplomatice purtate cu înțelepciune au ajuns a se vedé liberi pe de plin și a-și crea un stat de care țin acum cont și cele mai puternice state dintre statele europene.

Nu, nu pot măcar visa nici ei. Regatul român e încă un stat tiner, care are lipsă de pace îndelungată, ca să se pôtă organiza și întări pe deplin înlăuntru pentru de a și pute sustine și apăra independența față de dușmanii dinafară, între cari cei dintăiu sunt slavii și apoi maghiarii, cari cei din urmă în orbia lor politică nu vreau a vedé, că dușmăniindu-se și cu românii, rămân singuri pe terenul de luptă pentru apărarea existenței lor naționale contra slavilor.

Da, avem însă un ideal, un ideal mult mai măreț, mult mai sublim, decât crearea unei Dacii Moderne, crearea unei Daco-Români așa precum cu atâta zor ne impută corespondentul lui „Alkotmány” și cu el tôte șovinistii maghiari, cari ne suspicionează cu atâta răutate înaintea străinătății fără nici un motiv justificat, — și acela e: crearea unei Dacii adevărat Moderne, crearea unei Daco-Români culturale, carea să ne asigureze existența culturai, limbei și datinelor noastre străbune române preotindene, în tôte părțile locuite de Români.

Acesta e idealul nostru, și de această mare Dacie Modernă ori Daco-Românie n'au ce se teme Maghiarii, până când nu vor cerca să spărie lumea și pe sine cu fantôme create în creerii unor tirani, mari de patimi și mici la suflet, cari numai ca parasiții se pot sustine din sângele și sudôrea altora, nici decum însă din vitalitatea și hărnicia lor proprie.

Cu durere însă trebe să constatăm, că astfel de tirani mari de patimi și mici la suflet se află încă mulți între maghiari, și ce e mai dureros, află și creștêm.

Nu le stricăm gustul. Pe fie-care credința sa îl va mântui, ori . . osândi, și credința rea osândesc.

La una însă făcem atenți pe cei ce spărie și amăgesc lumea cu astfel de fantôme: că nisuițele Românilor după crearea unei mari Dacii Moderne, ori Daco-Români, cum le convine mai bine a numi această fantomă, ar fi de natură politică, — să nu ne ducă în ispită, ca prin deasa repetiție, într'adevăr la început să visăm, apoi să ne credem visul și creștându-ne visul să cercăm la timp potrivit a ni-lși realisa, căci scii, nu e bine a fești dracul pe părete, căci în urmă pôte să se și arete, și atunci nu scim deșu cum se vor simți cei ce l'au feștit și cum se vor scăpa de ghiarele lui.

Și de cum va într'adevăr se va nasce când va între Români idea despre crearea unei

Daco-Români politice, cum ni-se impută din partea Maghiarilor, că aceea deja de mult ar fi născută, apoi aceea numai acestei sugerațiuni involuntare a șovinistilor maghiari vor avé maghiarii să o mulțămescă.

Nu cu astfel de însinuțiuni tendențioase și fără temei vor împăca Maghiarii pe Români, ci cu acordarea tuturor drepturilor confesionale, naționale și politice, ce li se cuvin.

Deci repetăm:

Nu e bine a fești dracul pe părete, căci în urmă pôte să se și arete.

Votul

sinodului episcopesc în afacerea vicariului din Oradea-mare, Iosif Goldiș.

Considerând declarațiunea arhimandritului Iosif Goldiș dată la protocol, că el nici când n'a consimțit cu crearea legilor așanumite politice-bisericesci, ci a fost tdeauna și rămâne și pe viitoriu în ceea-ce privesc acele legi solidariu cu ținuta autorităților noastre bisericesci, ér enunciatul din vorbirea sa de program ținută la ocașunea candidării sale de deputat dietal, că el a urmat și va urma și în viitoriu principiilor partidului liberal, se referă numai la pozițiunea sa față de diferitele partide politice din țera, și în special la moderațiunea acelu partid față cu programele altor partide, fără ca acel enunciat să învolve vre-un angajament contrariu intereselor noastre bisericesci: Sinodul episcopesc declară pre numitul arhimandrit de justificat în ceea-ce privesc în esențial ținuta lui bisericescă; ia însă în nume de rău aceluiași arhimandrit, că vorbirea sa de program divulgată mai apoi prin diare o a ținut în termeni nu destul de clari, cari admit diferite interpretări, și cari luați în sens contrariu cu declarațiunea sa de acum, a provocat în publicul nostru bisericesc resens și chiar indignațiune generală; deasemenea i se ia în nume de rău, că în vederea resensului public n'a grăbit să rectifice opiniunea publică revoltată în contra sa, și mai ales, că nu s'a justificat înaintea superiorității sale bisericesci îndată ce i s'a oferit ocașione de a o pûtă face acesta.

Verdictul acesta sinodal, publicat numai decât arhimandritului Iosif Goldiș, se va comunica și congresului nostru național bisericesc, conform dorinței aceluia.

Sibiu, 7 Octobrie 1897.

Sinodul episcopesc al Metropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania.

Miron Romanul m. p.
metropolit.

Ioan Meșian m. p.
episcop.

Nicolae Popea m. p.
episcop.

Dr. Ilarion Pușcariu m. p.
archimandrit, asistent.

Filaret Mustea m. p.
archimandrit, asistent
și notariu ad hoc.

Congresul național-bisericesc.

Sedința V.

Luni, 6/18 Oct.

President I. P. S. Sa metropolitul Miron Romanul.

Sedința se deschide la ôrele 9 și 15 minute.

Notarul Dr. T. Badescu cetesc protocolul ședinței trecute, care se autentice.

Se prezintă următoarele esibite: Credenționalul deputatului Tit Hațeg — Se dă comisiei verificătoare.

Cereri de concediu: a) a deputatului Dr. Fl. Duma pe întrégă durata sesiunii, b) a deputatului I. Budințan pe întrégă durata. Se acordă.

O telegramă privată pentru concediu a dep. Brediceanu. Nu se consideră.

Doue rugări ale lui P. Vinersariu și cons. din Seleuș-Cigherel contra alegerii membrilor comitetului parôch. de acolo.

Se dau comisiei petiționare.

La ordinea țilei propunerii.

V. Mangra: spune, că la desbaterea asupra raportului cons. metr. plenar a făcut o propunere, care însă a retras-o în urma deslușirilor referentului, pentru a o sustine cu prilegiul desbaterii raportului senatului bisericesc al consistoriului metr. A urmărit și acest raport, dar nici acolo nu i a găsit locul. Iși permite deci a face acea propunere acum, ca propunere de sine stătătoare:

„Considerând, că prin întroducere și aplicarea legilor politice bisericesci, urmările desastrose ale acestora pentru moralitatea societății și ordinii publice le resimte în tôte țera, le resimte bis. ort. și în genere le resimte creștinismul;

Considerând, că prin concludul de sub Nr. 85 din 1895 congresul naț. bis. a enunciat, că biserica ortodoxă română va lucra și în viitor pe terenele legale spre scopul de a exopera ridicarea din valôre a acelor instituțiuni de reforme, cari sunt păgubitoare pentru interesele biserice;

Congresul însărcinează consistoriul metr. cu facerea și prezentarea unui memoriu către Maiestatea Sa, Împăratul și Regele Apostolic cu omagiala rugare, de a interveni prea grațios pentru scôterea din valôre a acestor legi.”

La ordinea țilei continuarea discuției asupra raportului comisiei bisericesci, întreruptă în ședința trecută și în special asupra propunerii comisiei de a se regula deosebirea în titulatură între parôchi și administratori par. pe basa Statutului org. și a regulamentelor existente.

Ep. Meșianu: Observă, că nu e în contra propunerii comisiei, ci contra motivelor ei. Comisia a șis, că legile noastre bisericesci nu cunosc decât parôchi și capelani, pe când regulamentul pentru parôchii amintesc și de adm. par. Deci motivul acesta al comisiei nu stă. — Dl deputat Novac a sustinut în ședința trecută, că administratorii parôchiali de aceea nu se promovază de parôchi, fiindcă au să plătescă taxe prea mari pentru promovare. Aserțiunea acesta nu stă. După-cum am amintit în rëndul trecut, mulțimea de administratori par. în die-

cese sunt de pe timpul când nu exista încă Statutul org.

Ce privesc așa numitele taxe de singhelie, cari se plătesc la promovare din partea parochilor, ca să nu se creadă, că acele ar fi abus, trebuie să informez pe cei mai tineri domni deputați, cari n'au avut ocaziune a se informa despre acesta, că ele sunt sancționate prin decrete și rescripte împărătesei. Prin decrete regesci sunt aprobate și taxele sidoxiale, cari le plătesc comunele, și taxele de singhelie, cari formeză venitele episcopilor. Arată și celelalte venite ale episcopilor, venitele preoților etc. Arată, că episcopii întâmpină greutăți la încassarea venitelor lor, — restanțele enorme de taxe sidoxiale.

Ex. Metropolitul: La promovarea preoților, atât în arhidieceasă, cât și în celelalte diecese sunt taxe. Aceste însă nu sunt taxe de singhelie, ele existau în trecut, s'au șters însă, și ca rebonificare episcopii au primit dela stat câte 4000 fl. în locul taxelor de singhelie a rămas o taxă de promovare, foarte moderată.

Ep. Meșianu: Arhidieceasa o fi primind, diecesa Aradului nu primesc nici patru cruceri.

G. Sărbu arată, că taxele ce se dau episcopilor, sunt legale. Dacă s'ar putea, aceste taxe să le porțe nu numai parochii, ci și parochiile. Cons. metr. să elaboreze pentru sesiunea viitoare un regulament normativ în chestia acesta.

Ex. Sa atrage atenția deputaților la faptul, că sub desbatere este chestia administratorilor par. și nu dotația preoților, și cere ca discuțiile să se restrângă la obiect.

Vincențiu Babeș: E vorba de administratorii parochiali. Elucru cunoscut, că pretutindenea la episcopii, la protopresbiterate, la parochii, administratorul e numit în mod provisor, în cas de necesitate; când nu mai e necesitate, el are să se delature. Chestia cu adm. par. nu e regulată, și trebuie regulată. Recomandă propunerea comisiei. — A fost amintită aci dotația episcopilor. Nu există biserică, unde dotațiunea episcopilor să fie atât de neregulată, ca la noi. În seclii trecuți episcopii pentru a-și asigura existența luau taxe mari dela parochi, pentru vizațiuni etc., făceau — după-cum se dicea — jaf formal. Aci sunt alte vremuri. Dotațiunea episcopilor la celelalte biserici din patrie sunt regulate prin dispoziții guverniale. La noi nu. E timpul suprem, să ne ocupăm de chestia acesta. Să se studieze afacerea în vre-un chip. Să se însărcineze metropolia să vină cu vre-o propunere în chestie, sau vre-o persoană din congres.

V. Mangra arată, că chestia administratorilor e o culamitate. Trebuie regulată afacerea. Să se primescă propunerea comisiei.

Part. Cosma cere încheierea discuției.

Ex. Sa roșă pe deputați să nu se estindă prea mult în discuții asupra chestiilor de importanță secundară, cele mai importante chestiuni vor veni la desbatere numai de aci înainte.

M. Popovici e în contra propunerii comisiei. Preotului pentru a deveni paroch, pe lângă alegere i trebuie investitură arhierescă. Administratorii din diecesele Aradului și Caransebeșului nu au investitură, deci nu pot fi declarați parochi. Propune să se trecă la ordinea zilei peste propunerea comisiei.

Punându-se la vot, propunerea comisiei se primesc.

La ordinea zilei raportul comisiunii verificătoare. Raportorul Dr. L. Leményi, referă asupra actului electoral al deputatului clerical din cercul Oradea-Pesteș, Iosif Goldiș. Actul e protestat. În protest își mai află expresie simțământul de indignație, pentru că deputatul ales, un dignitar al bisericii noastre, cu ocazia cuvântării sale de program, fiind ales deputat

dietal, a declarat, că consimte cu dispozițiile legilor politice-bisericesci, punându-se astfel în contradicere cu principiile bisericii sale. Se mai afirmă în protest, că cu ocazia alegerii s'a făcut presiune asupra alegătorilor în folosul alesului deputat, cu provocare la influința alesului ca deputat dietal la împărțirea ajutoarelor pentru preoți din visteria statului. — Comisia verificătoare considerând, că afirmația privitoare la presiunea desvoltată asupra alegătorilor nu e dovedită și nu se poate dovedi, deore ce alegerea s'a făcut cu vot secret, chiar și dacă ar fi admisibilă față de un colegiu de fețe preoțesci, considerând că actul de alegere întrunesc toate formele prescise, propune să se verifice deputatul ales Iosif Goldiș.

Pavel Rotariu: Ar voi să facă o propunere în afacere; pentru a o pute face însă, are lipsă de unele lămuriri, din partea Ex. Sale metr. În opinia publică e lățită scirea, că vicariul I. Goldiș se află sub cercetare disciplinară din cauza conduitei sale manifestate în viață ca deputat, ceea-ce îl aduce în contrast cu biserica și în special cu congresul. Rog pe Ex. Sa să binevoască am spune: adevărat e că investigarea e pusă în curgere din partea consistoriului metr., sau ba?

E. Sa Metropolitul: Nu numai că sunt aplicat, dar sunt dator chiar, să răspund. Consistoriul metr. s'a ocupat cu incidentul din chestiune, adevă, că vicariul episcopesc I. Goldiș a primit mandat de deputat dietal pe lângă unele enunțări în vorbirea sa de program. Consistoriul a pus afacerea spre rezolvire în mâinile episcopului diecesan ca nemijlocit superior al vicariului pomenit. P. S. Sa a propus acum sinodului episcopesc, ca acesta să ia în mâinile sale afacerea, pentru că încercările sale pentru rezolvirea afacerii n'au dus și nici nu crede, că vor duce la sfârșit. Chestia e deci în mâna sinodului episcopesc, care se va ocupa cu ea la întrunirea sa cea mai apropiată.

Paul Rotariu pe temeiul răspunsului Ex. Sale constată, că este în curgere ceva acțiune în contra vicariului Goldiș, care acțiune e pusă în mâna sinodului episcopesc și așteptă rezolvire.

Ex. Sa mai adaugă la cele dișe mai sus: S'a susținut în public și s'a discutat și în o ședință a cons. metr., că declarațiile făcute de vicariul I. Goldiș la alegerea sa de deputat n'ar fi în consonanță cu credințele bisericii noastre, cu simțământele publicului nostru. Afacerea s'a dat în competența sinodului episcopesc. Sinodul epp. voesc să scie, dacă vorbirea de program a vicariului Goldiș s'a despărțit de simțământul publicului nostru, s'a pus dl Goldiș în contrast dăunos cu biserica în urma declarațiilor sale? Afacerea încă nu e declarată de chestie disciplinară; se va constata acolo; poate că va rezulta chiar cercetare disciplinară.

P. Rotariu: Ex. Sa crede, că e posibil să se desvölte și disciplină, eu adaug, că poate să se desvölte descualificarea vicariului Goldiș față de biserica. Face deci următoarea propunere: „La întrebarea făcută, aducându-se din partea înaltului presidiu la cunoștința congresului, că consistoriul metropolitan a ordonat a se lua măsurile reclamate de interesul bisericii în cauza vicariului Iosif Goldiș pentru atitudinea lui la alegerea sa de deputat dietal și considerând, că procedura poate să cuprindă în rezultatul ei și eventuala lui discualificare bisericescă, congresul ține în suspens verificarea până la primirea rezultatului procedurii în curgere.

P. Truța: Din punct de vedere formal nu e bine formulată propunerea. Congresul nu poate să țină în suspens alegerea. El poate să aprôbe sau să anuleze.

A. Mocsonyi regretă, că dl Truța, deputat la atâtea congrese, poate să susțină așa ceva. Au fost atâtea casuri analoge, când intrevenind vre-o dubietate, alegerea cutărui deputat s'a ținut în suspens. Noi trebuie să așteptăm până când sinodul episcopesc va lămurii, decât vicariul Goldiș e descualificat bisericesc sau ba, până atunci nu putem să decretăm alegerea. Este pentru propunerea dlui Rotariu.

I. de Preda: Comisia trebuia să caute și după cualificația internă, a celui ales: este el demn să între în o corporație bisericescă sau ba? Susține propunerea lui Rotariu.

Ignatie Papp: Din capul locului e pentru propunerea comisiei. Causa vicariului G. a ajuns încă în a. 1896 la cons. metr. Până acum ar fi trebuit să o tranșeze. E de părerea: decât alesul nu ar avea cualificația de a fi membru în congres, atunci nu ar avea cualificația nici de a presida un consistoriu. Vicariul G. stă în fruntea consistoriului din Oradea și e membru în cons. metr. și dela 1896 încôce neînterupt. A fost chemat la mai multe ședințe ale consistoriului metr. Cât timp poate sta în fruntea consistoriului nu i se poate denega dreptul de a fi membru și la congres, precât timp alegerea lui este în ordine.

Punându-se chestiunea la vot propunerea deputatului Rotariu e primită cu majoritate covârșitoare. Propunerea comisiei întrunesc numai 5 voturi.

Tot comisia verificătoare raportază asupra actului electoral al deputatului Tit Hațeg (Făget) dificultat din pricina neașternerei credenționalului. Așternându-se credenționalul ulterior alegerea deputatului Tit Hațeg se declară verificată.

Se prezentă cererea de concediu a deputatului Bredicean, pe întregă durata. Se acórdă.

La ordinea zilei raportul comisiunii școlare. Referentul Dr. P. Span cetesc raportul gen. al senatului școl. al consistoriului metropolitan.

Raportul în general se ia la cunoștință și se primesc de basă la desbaterea specială.

În special, 1. referitoriu la punctul din raport, care tractază despre grădinile de pomărit la școlele pop., arătându-se reducerea numărului lor în diferitele diecese, comisia propune, și congresul primesc, ca consistoriul metr. să se însărcinare a invita consistoriile eparchiale să îngrijescă ca pe viitor grădinile de pomărit să se sporescă și catedrei de pomărit în institutele ped. să i-se dea atenția cuvenită.

2. Comisia propune: Deore ce numărul învățătorilor provisorii e extraordinar de mare în unele diecese, cons. metr. să invite pe consistoriile eparchiale a institui pe învățători în chip definitiv

A. Hamsea arată, că sunt multe comune cu dotație învățătorască, atât de slabă, încât învățătorii cualificați acolo nu merg. În astfel de comune trebuie să se tolereze în chip provisor și învățătorii necualificați. Propune să se trecă la ordinea zilei preste această propunere.

Referentul arată, că comisia a propus definitivarea învățătorilor cualificați, căci dintre acestia sunt în număr mare instituiți numai provisor.

Congresul primesc propunerea comisiei.

3. Comisia propune: Consistoriul metr. în viitor să introducă în datele statistice o nouă rubrică pentru însămnarea tuturor elevilor dela școlele medii străine.

M. Voileanu adaugă: să se facă rubrică pentru elevii dela toate școlele străine.

Se primesc propunerea cu amandamentul făcut de dl Voileanu.

4. În viitor să se facă evident în datele statistice și numărul biblio-

teilor școlare și rezultatul examenelor de cualificațiune. — Se primesc.

La ordinea zilei raportul comisiei organizătoare. Ref. A. Hamsea raportază asupra actului cons. metr. prin care se subterne regulamentul pentru facerea examenului de cualificație preoțesc în ep. Aradului. (E întreabarea: clericii din districtul cons. din Oradea-mare au să facă examenul înaintea unei comisii din Oradea sau din Arad?)

Comisia propune: Congresul să enunțe, că până când congresul nu va regula chestia acesta pentru toate eparchiile, să se susțină în diecesa Aradului usul de până acum (Candidații de preoție din districtul Orășii-mari adevă, să facă examenul la Arad.) Consistoriul metropolitan să se însărcineze a elaboră un regulament unitar pentru facerea examenului de cualificație preoțesc.

V. Mangra: Chestiunea e regulată independent prin Statutul organic. Diecesa Orășii-mari în cele administrative e coordonată cu diecesa Aradului. Face contra propunerea: Ce privesc examenul de cualificație pentru candidații de preoție consistoriul Orășii-mari să fie pus în poziția de a-și putea exercia dreptul său garantat prin Statutul organic, fiind cons. Orășii coordonat cu cel al Aradului.

Ep. Meșianu: Nu face propunere, ci și exprimă dorința, ca examenele de cualificațiune și în viitor clericii din districtul Orășii să le facă la Arad, pentru a putea asista la examene și episcopul, dându-i-se astfel puțința de a cunoșce pe elevi și după prestațiunile lor.

Dl Mangra cere cuvântul să reflecteze la observările P. S. Sale I. Meșian.

P. Cosma. Ne fiind încheiată desbaterea, cer cuvântul nainte de cuvântul din urmă al dlui propunător V. Mangra, ca dacă voiesc să răspundă să-i dau și eu ocaziune de a răspunde.

Ca membru al comis. organizătoare, constat și eu din acte, că este adevărat, că chestiunea nu este inițiată de consistoriul din Arad, ci de sinod.

Ansă a dat un ordin din 1883 al ministrului de culte Trefort, carele a pretins ca esamene de cualificațiune pentru învățătorii să se facă numai la acele consistorii, unde este pedagogie, pentru-că în comisiunea esaminătoare trebuie să fie și profesori de pedagogie.

Pôte din acest incident, d-nul Mangra în sinodul arădan la 1884 a făcut o propunere, care s'a și primit, ca consistoriul din Arad să fie îndrumat, ca la proxima sesiune sinodală se presinte un proiect de regulament referitor la examenul de cualificațiune preoțesc.

La sinodul din 1895 a și prezentat consistoriul din Arad proiectul de regulament, în care se dicea, că: „La ambele consistorii. — adevă și la cel din Arad, și la cel din Orade, — se institue câte o comisiune esaminătoare“.

Când s'a pertractat acel proiect în sinod, d-nul Mangra a făcut propunerea, ca proiectul să nu se pertracteze în merit, până când nu se va comunica cu corpul profesoral dela institutul teologic din Arad, ca acela să-și dea opiniunea asupra lui.

Sinodul a primit propunerea dlui Mangra.

La sinodul din 1896 raportază consistoriul, că corpul profesoral încă nu și-a făcut datoria. Se dispune solicitarea lui.

La sinodul din 1897 se prezentă un proiect nou al corpului profesoral primit și de consistoriu, în care se propune instituirea comisiunii esaminătoare numai la consistoriul din Arad pentru întreaga diecesă.

Acel proiect este subscris de profesorii: Goldiș, Mangra și Teculescu.

Sinodul la propunerea dlui Mangra, ca referent al comisiunii respec-

tive primesc proiectul corpului profesorului, cu puține modificări stilistice de însuși d-nul Mangra.

Acel proiect s'a pus în lucrare în 1880, și de atunci până astăzi se observă nealterat.

La sinodul din 1890 a înaintat consistoriul din Oradea o cerere, în care și reclamă dreptul de care s'a folosit înainte de 1888 ca cu privire la examenul de calificare preoțesc să se institue din sinul sau comisiunea examinătoare.

Sinodul, cu considerare mai virtuos la acea împregiurare, că preoții totodată sunt calificați și pentru postul de învățător, și examenul de calificare învățătoresc se poate depune numai la consistoriul din Arad, apoi că în prima linie episcopul este chemat să observe pe fiitorii preoți, și prin examinarea lor să controleze și pe profesorii lor, — n'a încuviințat cererea consistoriului Oradea. Referent a fost tot d-nul Mangra.

În urma acestui refus a venit consistoriul de Oradea cu cererea sa la congres.

În urma dispozițiilor congresului, chestiunea s'a mai pertractat odată în sinodul din Arad la 1896.

Numai la acel sinod d-nul Mangra a abandonat atitudinea de mai înainte, și față de propunerea comisiunii a făcut contra propunerea, ca să se încuviințeze cererea consistoriului Oradea.

Sinodul însă n'a primit propunerea dlui Mangra, ci a susținut statul quo.

Acesta este istoricul chestiunii.

Dacă cineva voiesc ca să susțină intact dreptul consistoriului Oradea, acela sunt eu, care în congresul din 1868, când s'a făcut Statutul organic, am făcut propunerea: să se susțină consistoriul din Oradea, carele rămăsese afară din proiectul de statut.

Până-când însă însuși congresul nu va face un regulament general în această materie, cred că nu putem să alterăm dispozițiile luate de sinodul arădan, care este stăpânul ambelor consistorii, dispoziții luate cu considerare la împrejurările date.

Din aceste motive primesc propunerea comisiunii, carea susținând statul quo, totodată solicită și facerea regulamentului general.

V. Mangra: Dl Cosma a făcut o excursiune istorică de prisos. Este adevărat, că eu ca deputat în sinodul (parțial al Aradului am figurat ca raportor în comisiunea bisericească, care a prezentat sinodului regulamentul pentru examenul de calificare a candidaților la preoție, prin acesta însă nu viu de loc în contradicere cu mine, când în calitatea mea de deputat congresual în urma reclamării înaintate la **măritul congres**, găsesc de justă și legală reclamarea consistoriului din Oradea Mare. Regulamentul din chestiune în forma cum a fost votat de sinodul eparchial arădan, abătându-se cu desăvârșire de la proiectul comisiunii prezentat de mine, nu mă poate obliga nici moralmente. Eu contemplesam comisiunea examinătoare ca formată din profesorii de teologie și câte doi delegați din partea fiecărui consistor, dela Arad și Oradea mare. Sinodul însă a hotărât, ca comisiunea de examinare să o constituie singur consistoriul arădan fără privire la consistoriul din Oradea-mare și la profesorii în activitate ai institutului teologic. Prea Sfinției Sale dlui episcop al Aradului îmi permit a reflecta, că P. S. Sa este președintele ambelor consistorii, nime nu-l împiedecă de a participa și presida în comisiunea examinătoare la Oradea-mare întocmai ca și la Arad.

Referentul contată, că dl Cosma a făcut istoricul afacerii în mod foarte fidel, pe baza actelor.

Punându-se la vot se primesc propunerea comisiunii.

Proxima ședință se anunță pe mâine la orele 9 a. m. Cea prezentă se ridică la 1 oră p. m.

Rin.

Revista politică.

„Rolul României în tripla alianță.

Sub titlul acesta publică „Alkotmány“ dela 4/16 l. c. un articol, datat din Budapesta, din care extragem următoarele:

În introducerea autorul pune cazul, că Austro-Ungaria ar fi atacată de Rusia, și pornind de aci, arată tolosele ce rezultă atât pentru Austro-Ungaria, cât și pentru România prin alăturarea României la tripla alianță, prin ceea-ce acestora îi se designază rolul decizătoriu în rezolvarea chestiei orientale în Balcani.

Rolul României în tripla alianță este în prima linie de cea mai mare însemnătate din punct de vedere strategic. La un cas de atac, Rusia va încerca a invada în România și în alianță cu slavii din peninsula balcanică și dela noi va cerca a pătrunde în Austro-Ungaria din partea dela sud, pe când armata acesteia va fi ocupată în Galiția. Succedându-i acest atac, lupta ar fi percută pentru Austro-Ungaria. Dar considerând dezvoltarea enormă a armatei române și însemnatele întărituri, ce s'au făcut în timpul din urmă în România, e mare speranța, că acest atac nu-i va succede, chiar și dacă i-ar succeda a intra orecum în Ardeal.

Acesta ar fi favorul Austro-Ungariei câștigat prin intrarea României în tripla alianță.

Er folosul României prin alăturarea ei la tripla alianță și învingerea Rusiei ar fi și mai mare, căci atunci n'ar fi imposibilă uniunea personală româno-bulgară, carea nu odată a fost obiect de discuțiune în cercurile diplomatice alor cei interesați și în urmă România nu cu mari greutate ar ajunge la rolul Piemontului în formarea chartei geografice a statelor din peninsula balcanică.

Scrisore din Budapesta.

— 16 Octob. —

Bánffy zăpăcit — Dr. Carmen Sylva. — Un profesor despre Șaguna. — Sfătoșenie iesuitică.

Prin gazetele de aici se discută mult zăpăceala lui Bánffy dovedită în ședința de ieri a parlamentului. Se discută chestiunea fumană, — o piatră de mără pe inima guvernului și a maghiarilor peste tot. Se scie, că în Fiume trebile politice sunt conduse de partidul radical, care tot mai puternic se impune intențiilor guvernului unguresc. Postul de guvernor al Fiumei nici astăzi nu este ocupat, er în scaunul de „podesta“ (primar) stă un fuman naționalist. Interpretat fiind guvernul în chestiunea acesta ministrul president a răspuns ieri și a ținut între altele, că chestiunea fumană culminează în împrejurarea, că Lici astăzi nu se scie unde adecă aparține Fiume...

Acastă bătăie greșală și documentarea lipsei desăvârșite de orientare în dreptul public a sfîrșit resens în parlament, er Horánszky, presidentul partidului național s'a și grăbit a rectifica greșala supunând vorbirea lui Bánffy unei critice aspre. Cele ce au urmat nu ne mai interesază, interesant pentru noi este a scie, ce jurisprudenți, ce diplomați ocupă astăzi scaunele ministeriale. Bánffy transpose odată Copenhaga în Austria, acum n'a scuit dacă Fiume aparține Croatiei sau Ungariei; ce bine ar fi ca ați mâne săi scape gura și să dică, că nu scie nici Transilvania unde aparține!

Se înțelege, că foile opoziționale îi dau amar peste nas și îi scot în relief nevrednicia de a fi primit el pe cei doi suverani, de a fi fost el felicitat din fruntea guvernului pe timpul milleniului etc. După plôie chepeneg!

Astăzi s'au publicat în toate foile actul Majestății Sale iscălit și de ministrul Wlasics prin care Majestatea Sa acceptază și sancționează hotărîrea senatului universitar cu privire la distingerea Carmen Sylvei cu rangul de *doctor honoris*. Inițiativa în chestiunea acest'a au luat-o profesorii dela facultatea filologică și în special profesorul de limba și literatura germană Dr. Gusztav Heinrich, care în prelegerile sale ade-e-ori amintesc

numele lauratei poete. Diploma îi se va aduce la București în curând din partea unei deputațiuni (profesori la numita facultate condusi de ministrul de externe), — va fi o diplomă lucrată în mod artistic, cu desăvârșire deosebită de diploma doctorilor muritori. Foile unguresci salută cu însuflețire acest eveniment în viața universității, care se poate mândri, că numără între doctorii săi și o regină. „Budapester Tageblatt“ scrie un prim-articol, în care însă uită a accentua, că regina pentru meritele literare a fost distinsă, uită a înșira aceste merite, scote în relief momente politice, aiurază de două popore împretinite, cu interese inrudite. că raporturile reciproce sunt excelente și dacă nu sunt, trebuie să fie... Și acesta este partea curioasă a afacerii. Dacă distincția reginei s'a făcut pe temeiul politic, — și după cum o prezintă foile unguresci pe acest temei s'a făcut — ea își perde totă însemnătatea. Las' că universitatea din Budapesta n'are reputație deosebită și renume european încât diploma acesta să fie o deosebită măgulire pentru o Carmen Sylva, însă dacă în chestiune se amestecă și motive politice, distinsa cu atât mai puțin are cauză de a pune preț pe un astfel de dar.

La prelegerile dela universitate am avut în zilele aceste o plăcută surprindere, plăcută în deosebi pentru noi românii greco-orientali. Profesorul de dreptul canonic eruditul Kovács Gyula, vorbind despre literatura dreptului canonic, a vorbit o oră întrégă despre marele arhieru al bisericii noastre Andreiu baron de Șaguna. Făcându-i mai întâiu o amănunțită biografie a trecut la caracterizarea lui. „Șaguna a fost un bărbat foarte mare“, — dice Kovács „Cu mintea lui ageră (lángész), cu talentul lui de a cunoște și scie exploata situațiunea, el a dus pe toți diplomații nostri de nas, fiind-le tuturor superior și și'a dat bisericii sale iubite o constituție genială, care basată pe consistore și pe sinode întrunesc garanțiile de existență... Noue nune pôte fi simpatice Șaguna, pentru-că activitatea lui totdeauna ne-a fost dușmănosă, el totdeauna a lucrat în contra noastră însă trebuie să recunoșcem că a fost mare bărbat“.

Firește că nouă, ascultătorilor români ne creșcea inima auzind cuvintele nepreocupatului profesor, îl ascultau și ceilalți cu mare interes, er la sfîrșitul orei cu totă drăgoștea iam striga un „eljen“.

Nu pot să nu amintesc tot din ora acesta o aserțiune potrivită a lui Kovács. Vorbind despre constituțiunea noastră, a vorbit și despre mișcările autonomiste ale Sârbilor și ale Catholicilor. „Românii gr-or. au constituție, dar n'au „gerstli“, Sârbii au „gerstli“ dar n'au constituție și nici nu vor avea în curând, fiind-că ei se certy pentru acest „gerstli“. Sub „gerstli“ profesorul K. înțelege bani. El crede deci, că Sârbii nu se vor putea înțelege în chestiunea fondurilor.

Despre catholici profesorul nu crede să se pôtă înțelege la fiitorul congres și că chestiunea autonomiilor se va trăgêna încă multă vreme.

Tot dela prelegerile universitare vè comunic un alt cas interesant. Profesor Dr. Ballagi Aladár, e un ovreu botezat reformat, prelege din istoria universală despre evul mediu, în special istoria papismului. Orele lui sunt foarte amuzante, întrucât oră de oră suntem în prea plăcuta poziție de a asculta desvêliri de senzație despre onorabili din scaunul infalibil. Interesant e, că Ballagi operază cu un aparat scientific mare, cu dovești istorice, încât nu capitul din Blaș, dar nici — haid se dicem monsignorul Taliani n'ar fi în stare să dovedescă contrarul. Cu toate aceste s'a găsit un iesuit, un om de vre-e 35-40 de ani, care avé pofta să-și măsore puterea cu profesorul nostru. A venit anume la oră. Profesorul vorbia despre viața Stei Brigitta (născ. la anul 1302) și despre colorile în cari Brigitta resp. biograful ei prezintă pe *infalibillimii* de atunci. „Aici suntem într'un timp al realismului cras în biserica catholică, — dice profesorul. „Nu începui salutare creștine, nici preceptele biserice și ale lui Christos, ci egoismul și iubirea de argin, intriga și interesele personale domniau în Roma papală. S-ta

Brigitta mărturisesc, că Papa și cu ai sei au contras cele deșce porunci în o singură poruncă, care sună astfel: „da nobis pecuniam!“

Iesuitul nostru tremura ca varga în de amna lui indignare și sculându-se îl rógă (mai mult provôcă) pe profesor să-și documenteze afirmațiunile — riscate. Profesorul numai decât i-a citat autorii, până și pagina, însă iesuitul tot mai susține, că nu-i drept. În ora următoare Ballagi a venit cu o sumedie de cărți și a dat voie iesuitului se puie degetul în rană și să se convingă despre adevêrul celor auzite... Iesuitul a rămas plouat rêu. Nu cum-va se vor găsi la Blașul nostru ômeni mai viteji ca el să vie la discuție? Prilegiu li s'ar da berechet!

Dorin.

Noutăți.

Petrecerea cu dans, care a dat'o Sâmbătă seara Reuniunea femeilor române din Sibiu a avut o reușită foarte splendidă.

Public numeros și distins, animație, care a durat până în țori de țî, a fost caracteristica ei.

La petrecerea acesta am vedut prezentate toate antoritățile civile și militare din loc.

Deputații nostri congresuali încă au luat parte la această petrecere arungiată de reuniunea femeilor române din Sibiu, între cari amintim po archimandriții Dr. Jlarion Pușcariu, Filaret Musta, generalul maior Cav. de Seracin, frații Mocsonyi și alții.

Pe lângă folosul moral s'a realizat și cel material în mod îmbucurător.

Inaugurarea școlii de agronomie la Rădăuți. În chip solemn s'a inaugurat la 4/16 l. c. la Rădăuți prima școlă de agronomie cu limbă de propunere românească în Bucovina. De cinci ani, de când și-a prezentat în dietă dl deputat Dr. cav. de Volcinski propunerea până în ziua acesta când cuvântul trup s'a făcut, a revenit opinia publică de nenumărate ori asupra acestui obiect.

Intregul corp învățătoresc este compus din Români harnici dela care avem dreptul a ne aștepta, că vor păstra cu sânteniă caracterul românesc al școlii, iar faptul că 23 țineri români s'au anunțat pentru recepție în școlă, ne-a liniștit și în privința participării Românilor la această școlă de mare importanță pentru agricultura rațională.

La inaugurare prezidiul țerei a fost reprezentat prin însuși presidentul țerei, contele Goëss și cons. gub. de Fekete, comitetul țerei prin dl baron Mustatza. Au luat parte toate căpeteniile autorităților orașenești și districtuale, reprezentanții bisericești și școlii din Rădăuți, directorul școlii medii agron. din Cernăuți și directorul școlii agr. non-înființate din Coțman.

Solemnitatea inaugurării a avut loc în sala festivă a nou-ziditului edificiu pentru școlă. În sala decorată era arangiată o tribună deasupra căreia se afla cadrul Maj. Sale Imperatului. În jurul tribunei erau designate locurile pentru publicul asistent, ear în dreptul tribunei erau cei 11 elevi, toți băeți rumeni la față și plini de viață de-ți creștea inima privind-u-i.

Solemnitatea s'a deschis prin cuvântul dlui baron Mustatza rostit în parte românește în parte nemțește, după care a urmat discursul dlui Motrescul.

După încheierea discursului a înțonat corul elevilor sub conducerea învățătorilor imnul poporal, apoi a plecat întrêga societate să viziteze institutul și toate arangeamentele, cari întru adevêr sunt la înălțimea chemărei lor. După visita acesta, care a ținut mai bine de o oră, a urmat banchetul festiv în localitățile școlii cu un menu bogat. La masă s'a desfăcut lungul șir al toastelor, al căror centru era dl bar. Mustatza, care are merite neperitore pentru înființarea acestui institut. La orele 2 s'au încheiat toate festivitățile.

89.364 fl. pentru gendarmeria dela alege-urile dietale. La erogatele ministerului de interne pe anul 1896, pe cari curtea de compturacum le censurază, la titlul speselor gendarmeriei e un plus de erogate în sumă de 89.364 fl. Ministerul de interne motivază acest plus prin spesele ce a costat poliția pe timpul espozițiunii și gen-

darmeria esmisă să susțină ordinea petimpul alegerilor dietale. . . .

Să mai facem comentariu? La ce?

Convocare. Onorații membri ai Reuniunii învățătorilor rom. ort. din despartământul Albei-Iulia sunt invitați la Adunarea generală a despartământului care se va ține la Alba-Iulia Duminică în 19/31 Octobrie a. c. în sala școlii noastre de acolo cu următoarea

Ordine de zi.

1. Participarea în corpore a membrilor la serviciul divin împreună cu rugăciunea chemării Duhului Sânt.
 2. Deschiderea ședinței prin v-președintele despartământului.
 3. Cetirea apelului nominal și constatarea celor prezenți.
 4. Cetirea rapoartelor funcționarilor, și darea lor unei comisii spre cenzurare și referadă.
 5. Cetirea operatelor, predarea eventualelor prelegeri practice și reflexiunile asupra lor din partea membrilor.
 6. Încasarea taxelor noue și restante.
 7. Referada comisiei cenzurătoare.
 8. Propuneri și interpelări.
 9. Alegerea președintelui și a unui membru în comitet.
 10. Figierea timpului și a locului pentru proxima adunare.
 11. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
- Invităm la această adunare pe toți cei care doresc binele școlii române:

A.-Iulia, Din ședința comitetului ținută la 4/16 Octobrie a. c.

Candin C. Suciu, I. Roșca,
v.-președinte, secretar.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

I. Löser.

Istoria Agriculturii.

Traducțiune autorizată

de

Un prieten al plugarilor.

(Urmare.)

Pe timpul împăraților ajunse moșia în mâinile unor mari proprietari. Ele se dădeu acum în arândă, spre a trage venite cât se poate de mari din ele. Țera din ți în ți se sărăcea. Cei bogați esportau bucatele, ca să facă bani mulți. Tăerea pădurilor, resbele sângerose au dat naștere acestei ruinări, și o mulțime de câmpii au rămas pustii, cari parte neci astăzi nu mai sunt lucrate.

Cu renașterea intelectuală a țerei pe timpul micilor republici, se începu și pentru agronomie în Italia érași un timp de înflorire, care lua un având mare în Lombardia.

Agricultura, care în timpul de astăzi se restringe pe lângă cultura grâului, se purta cu mare diligență în Italia superioară, Toscana și în fostele provincii neapolitane. Cultura grâului în multe locuri, așa mai cu seamă pe insulele Sicilia și Sardinia, cari odinioară erau camerele cu grâu ale vechei Rome, este tare negleasă. Grâul produs nu ajungea pentru trebuințele țerei, și numai din porumb și ovés, dintre care cel din urmă se cultiva în provincia Novara și pe șesul fluviului Po, se esporta în cantități mari. Cortofi se cultivă acum în toate părțile țerei; tare însemnată este cultivarea legumelor. Pentru esport servescă cânepa, (a cărei producțiune anuală se urcă cam la 1650000 kctr) cu deosebire la Bologna din districtele Umbria. Emilia și provinciile sudice; érba roșie seu ruiba în provinciile neapolitane; scumpie seu sumac

și lemn dulce în Sicilia. Afară de aceste în diferite regiuni se cultivă tutun, safran pe insule, trestia de zahăr și bumbacul în sud, cel din urmă se cultivă cu deosebire în Palermo, Calabria, Sicilia și Sardinia. Pomăritul e în înflorire prin toate locurile, cu deosebire cultura fructelor nobile orientale: Citrone, Simonii, Migdale, Smochine, Safran, Saflor, Olivii, Roșcobă stafide și caisse. Aceste fructe, cari se cultivă în provinciile neapolitane, unde roșcoba se foloseșce chiar ca nutremânt pentru vite, aduc un mare venit locuitorilor, esportându-se mari cantități. În acele provincii îi prieșce de minune olivului, care de altcum și în alte părți formeză obiectul principal al agriculturii, estragând din el așa numitul oleiu de oliv. În total producțiunea oleului de oliv se urcă cam la 1700.000 hl. Italia în provincia vieritului ocupă al doilea loc în Europa, numai Franca o întrece în privința producerei în cantitate. Produce pe an una cu alta 27 Milióne Hectolitree, dintre acela cel mai scump și mai nobil în Neapolitania și Sicilia, nu mai puțin pe insula Elba. Vestite sunt așa numitele vinuri: Lacrimae Christi și Vîno greco la pólele Vesuvului, apoi vinurile din Syracus și Marsala. Cu acesta stă în legătură cultura Rosinelor, cu deosebire în Sicilia și pe insulele liparice.

(Va urma.)

Varietăți.

Cum va fi iarna viitoare? Ca la întrebarea această se putem da un răspuns hotărît și precis, scrie „Ciel el Terre, se întrebăm albinele. Mult timp s'a cređut, că paserile gradului nostru de lățime geografică se depărtéză de timpuriu, dacă presimțesc iarnă grea, ceea-ce însé nu stă așa. Paserile

numai atunci emigréză, dacă în ținutul unde se află se întórce vremea spre rea. Albinele însé așa se vede, au puțința, ca încă la începutul tómnii să presimțésză: cum va fi iarna viitoare. Că din ce presimțesch ele această, nu șcim, dar aceea e sigur, că dacă ne aflăm în apropierea unei ierni grele, închid gura cojniței hermetice cu cэрă și abia lasă o mică găuriță pentru aerisare. Din contră, când prevéd, că iarna va fi domólă, tóte întrările le lasă deschise. Așa dară, dacă vrem să șcim: cum va fi érna viitoare, se căutăm numai la albine. Modul este foarte simplu, și după fóia numită, de tot sigur.

Mulțămită publică

domnului Franz Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, Austria-de jos, inventatorul theei de curățirea sângelui antireumatice și antiarthritice. Curățitor de sânge pentru podagră și reumatism.

Dacă pășesc în publicitate, o fac pentru-că mai întâiu imi țin de datorie a exprima d-nului Wilhelm, farmacist în Neunkirchen, cea mai sinceră mulțămită, pentru serviciile, ce mi le-a făcut thea sa curățitoare de sânge în durerile mele reumatice, și apoi a face atenți și pe alții, cari sufer de această bólă, asupra acestei thee excelente. Nu sunt în stare a descrie durerile ce m'au torturat în decurs de 3 ani, la ori-ce schimbare de timp, de cari nici medicini, nici folosirea băilor de pușiosă din Baden lângă Viena, nu m'au putut scăpa. Mă tăvăleam în pat noți întregi fără somn, apetitul imi scădea vedând, prospiciam réu și întregă puterea corporală imi scădea. După o folosire de 4 săptămâni a numitei thee, nu numai am scăpat cu totul de dureri, și sunt liberă și acum după-ce nu o mai folosesc de 6 săptămâni, dar întregă, starea sănătății mi s'a îmbunătățit. Sunt convinsă că fie-cine, care va lua refugiu la această thee contra astorfel de bóle, va binecuvénta ca mine pe inventatorul aceleia, dl Franz Wilhelm.

Cu distincă stimă:

contesa Butschin-Streitfeld,
soție de vice-colonel.

Deposite en gros în Sibiu la domni: Franz Jahn Söhne, J. B. Misselbacher sen., F. A. Reisenberger și farmacia J. C. Molnar. [197] 2-12

Nr. 1901/897

[199] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școlă confesională gr.-or. din Măgărei tractul protopresbiteral al Agnizei se publică prin această concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt 300 fl. salariu, cuartir natural, grădină și lemnele necesari de foc.

Petițiunile de concurs se se astérnă instruite conform legilor în vigóre până la terminul susindicat subscrisului oficiu protopresbiteral.

Nocrichiu, în 19 Septembrie 1897.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parochial.

Nicolae Moldovan,
adm. protopresbiteral.

Distins la expozițiile de igienă din Cairo la 1895 și Londra la 1896 cu medalia de aur și diplomă de onóre:

SPIRTUL DE REUMA

mijloc extern probat de celebritățile medicale și folosit cu succes strălucit în cele mai mari spitaluri are efect grabnic și sigur în contra a ori ce fel de recelă a trupului, precum paralisie, podagra, reumatism, ischias, asthma etc.

Efectul lui în unele casuri este miraculos, încât adese-ori chiar la bóle învechite după o singură folosire încetă durerile.

Durerea de dinti și cap o vindecă în 5 minute.

Prețul unei sticle, împreună cu instrucțiunea 1 corónă, a unei sticle mai tari 2 coróne 40 fileri.

Deposite principale în Budapesta: Farmacia d-lui Iosif Török, Király utza Nr. 12 și a d-lui Dr. A. Egger, Váci körút 17. Asemenea în tóte farmaciile capitalei și aprópe în tóte cele din provincie, precum și la preparatorul

Widder Gyula,

farmacist

S. A. Ujhely Nr. 102.

Comandele din provincie se execută prompt.

[189] 7-10

Anunț.

Domnul avocat

Victor Popescu

din Brașov și-a strămutat locuința și cancelaria în Strada Neğră Nr. 31. [200] 2-3

Se găseșce ținic pesce próspet:

Somn, fogaș și cegă

la [201] 2-2

Leopold Neuman,

Reissenfels-Gasse Nr. 11.

În Tipografia Archidieceșană

a apărut:

I. Popescu.

Carte de cetire II.

pentru școlile poporale române

prelucrată de

Dr. Petru Șpan.

ediț. VII. (mai nainte: a dóua carte) 1897, și costă leg. à 30 cr.

De acelaș autor:

Antăia carte de lectură și învățetură

pentru școlile poporale române

ediț. XI. 1896, leg. à 20 cr.

Se pot procura din Librăria tipografiei archidieceșane, Sibiu, pe lângă cele mai avantagióse condițiuni.

Avis!

Domnilor învățători și directori de școlé le recomandăm depositul nostru de charte geografice aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

Charta Ungariei de părete	fl. 5.75
„ Austro-Ungariei de părete	„ 5.75
„ Europei de părete	„ 6.—
„ Asiei de părete	„ 9.—
„ America de Nord de părete	„ 7.—
Apoi singuraticite comitate din Ungaria á	—10—15
„ Ungaria, ediț. format mic à	—15

Asemenea oferim tot felul de recuise pentru școlă: ceruse (Hardtmuth), cerneli (Leonhardi), pene (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidieceșane.

„Colecțiunea Șaraga“.

Din „Colecțiunea Șaraga“ à 1 leu = 50 cr. volumul au apărut:

Nr.	1. Elena Sevastos: Povești.	Nr.	30. V. Conta: Teoria fatalismului.
	2. N. A. Bogdan: Povești și anecdote.		31. 37. V. Conta: Teoria undulațiunii vol. I. II.
	3. Mihail Canianu: Poesii populare (Doine).		32. 40. D. Bolintineanu: Poesii vol. I. II.
	4. N. Gane: Poesii.		33. D. Petrino: Poeme.
	5. 6. Log. Cost. Konaki: Poesii vol. I. II.		34. 35. Cavaler C. Stamati: Musa românescă vol. I. II.
	7. Mihail Eminescu: Poesii complete.		36. Ed. Gruber: Stil și gândire.
	8. Sofia Nădejde: Nuvele.		38. M. Eminescu: Diverse.
	9. A. Vlahuță: Nuvele.		39. Carol Scrob: De-ale inimei vol. I.
	10. Henriete și M. Eminescu: Scrisori.		41. Const. Negruzzi: Pécatele tinerețelor v. I.
	11. 12. Ar. Densușianu: Cercetări literare vol. I. II.		42. D. Bolintineanu: Proză vol. I.
	13. N. Gane: Domnița Ruxandra.		43. A. Donici: Fabule.
	14. N. Beldiceanu: Poesii.		44. V. Conta: Bazele Metafizice.
	15. Elena Sevastos: Anecdote populare.		45. 56. A. D. Xenopol: Istoria Românilor.
	16. 17. A. Steurman: Antologie, Crestomatie.		57. Ionescu Raicu-Rion: Scrieri literare v. I.
	18. 22. N. Iorga: Schițe din literat. română.		58. Fabuliști Români: Fabule.
	19. N. A. Bogdan: Și noui și vechi.		59. Traian Demetrescu: Aquarele (poesii).
	20. 21. I. L. Caragiale: Teatru vol. I. II.		60. A. Steurman: Sărăcie (poesii).
	23. Matilda Cugler-Poni: Poesii.		61. A. Steurman: O tómnă la Paris (scri-sori și versuri).
	24. 25. Grigore N. Lazu: 451 poesii—tradu- ceri și imitațiuni vol. I. II.		62. N. A. Bogdan: 15 Comedii.
	26. Carmen Sylva: Poveștile Peleşului.		63. Al. Philippide: Starea socială.
	27. V. Conta: Încercări de metafizică.		64. I. L. Caragiale: Schițe, trad. și originale.
	28. Mihail Eminescu: Nuvele.		65. H. G. Lecca: Prima (versuri).
	29. Victor Onișor: Doine și strigături din Ardeal vol. I.		

Se pot procura dela Librăria Tipografiei archidieceșane Sibiu.